

Finansdepartementet
Postboks 8009 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 01.07.2021
Vår ref. 21/1382-3
/MAB2
Deres ref. 21/3414

Att:

Høring - Jobbfradrag for unge

LO viser til Finansdepartementets brev av 16. juni 2021 angående ovennevnte. Vi deler i stor grad bekymringen rundt unges situasjon på arbeidsmarkedet. Andelen sysselsatte blant unge har falt de siste 20 årene, samtidig som andelen unge som mottar langvarige trygdeytelser har økt. Høy sysselsetting er et grunnpremiss for den norske modellen fordi det sikrer både gode levekår og tilstrekkelige skatteinntekter til velferdsstaten. Flere unge utenfor arbeidslivet er derfor en betydelig utfordring. LO mener imidlertid ikke at unges sysselsetting eller velferdsstatens fremtid sikres best gjennom dyre og ineffektive skatteletter. Vi mener at regjeringen heller bør styrke arbeidsmarkedstiltakene og fokusere på kompetanseheving for å hjelpe flere unge inn i arbeid.

Finansdepartementet skriver at «empiriske studier av det svenske 'jobbskatteavdraget' tilsier at det har økt arbeidstilbudet». Høringsnotatet refererer derimot kun til anslag utført av det svenske finansdepartementet før gjennomføringen av fradraget. Anslag utført av SSB viser at en svensk modell kunne økt arbeidstilbudet i Norge med beskjedne 0,9 pst., og samtidig medført et årlig skattetap på 30 milliarder kroner. «NOU 2019:7 Arbeids og inntektssikring» avslø jobbskattefradrag fordi de moderate sysselsettingsgevinstene ikke veide opp for skattetapet. «NOU 2021:2 Kompetanse, aktivitet og inntektssikring» dedikerte et kapittel til tiltak for unge under 30 år, men nevnte ikke jobbskattefradrag. Istedenfor fremmer utvalget en rekke forslag for styrking av kvalifisering, utdanning og opplæring, samt økte ressurser til oppfølging og arbeidsrettede tiltak. Flere unge på både opplæringstiltak og lønnstilskudd står sentralt. Empirien tilsier at disse tiltakene effektivt øker sysselsetting blant unge og bidrar til å forhindre frafall, ikke jobbskattefradrag.

Jobbskattefradrag kan teoretisk sett også bidra til lavere arbeidstilbud gjennom inntektseffekten. Samtidig er det begrensinger for arbeidstakerne å justere egen arbeidstid og derfor vil ikke arbeidstilbudet kunne endres når disponibel inntekt endres.

Forslaget om jobbskattefradrag tar utgangspunkt i at arbeidsinsentivene til unge er for svake. LO er ikke enig i denne vurderingen, og viser til Finansdepartementets egne beregninger. For en person med arbeidsinntekt på 350 000 kroner, vil inntekten etter skatt utgjøre om lag 274 450 kroner. Dersom vedkommende får AAP eller uføretrygd, faller inntekten til 195 340 kroner etter skatt. Inntekten ved arbeid er derfor omtrent 80 000 kroner, eller 40 pst., høyere enn ved AAP eller uføretrygd. Insentivene ved å gå fra full trygd til fullt arbeid er derfor betydelige. Det fremstår som svært usannsynlig at forskjellen mellom 80 000 og 85 000 kroner blir utslagsgivende for denne gruppen. Hvis man tar med

konsekvensene for et helt yrkesliv og for senere pensjons- og trygderettigheter, blir insentivene til å delta i yrkeslivet overveldende.

Unge som har jobb, og ikke nødvendigvis trenger ytterligere insentiver, får imidlertid et skattefradrag. Finansdepartementet nevner selv at tiltaket isolert sett vil kunne øke inntektsforskjellene noe «på kort sikt mellom unge uten arbeidsinntekt (herunder både trygdede og ikke-trygdede) og unge med arbeidsinntekt». Det hevdes at tiltaket også kan redusere ulikhetene fordi gruppen som får redusert skatt har forholdsvis lave inntekter, og at styrkede insentiver kan bidra til at flere kommer i arbeid. Basert på SSBs anslag og de allerede betydelige insentivene trygdede har til å stå i arbeid, er det lite sannsynlig at tiltaket kommer til å hjelpe mange flere inn i arbeidslivet. Jobbskattefradraget støtter i praksis unge som allerede har jobb. Ulikhetene mellom unge i og utenfor arbeidslivet vil derfor kunne øke.

Et jobbskattefradrag passer godt inn i en narrativ om at arbeidsinsentivene er for svake. LO mener at denne fortellingen ikke stemmer. Som vist i eksempelet ovenfor, har unge AAP- eller uføretrygdmottakere sterke insentiver til å jobbe. Utfordringene til unge på arbeidsmarkedet er komplekse. De inkluderer bl.a. manglende kompetanse og høy konkurranse om tilgjengelige jobber. I tillegg rammes dagens unge av psykiske lidelser i større grad enn før. Økende ledighet blant unge handler ikke om at de økonomiske insentivene ikke er sterke nok, men at det er stadig vanskeligere å få seg jobb. Sysselsettingsutvalget gikk derfor inn for å styrke etter- og videreutdanning. Navs kapasitet til å drive tett oppfølging av unge og arbeidsmarkedstiltak for å hjelpe dem inn i jobb.

Samtidig er det viktig å øke ressursene til kommunesektoren som gir grunnlag for også å styrke kommunesektorens tjenester og dermed øke gjennomføringsgraden i grunn- og videregående skole og gjøre enda flere klare for arbeidslivet eller videreutdanning. Sysselsettingsutvalgets forslag om å styrke yrkesfag hele veien til høyere yrkesfaglige utdanningstilbud er også viktig for å styrke gjennomføringen.

Disse tiltakene bidrar til å opprettholde høy kompetanse, produktivitet og sysselsetting. De styrker den norske modellen gjennom høy verdiskaping og tilstrekkelige skatteinntekter for velferdsstaten. Et jobbskattefradrag svekker derimot den norske modellen fordi den prøver å inkludere på bekostning av skattegrunnlaget. Erfaringene tilsier at det er lite effektivt og dyrt.

LO mener, på linje med et enstemmig Sysselsettingsutvalg, at et jobbskattefradrag for unge er dyrt og lite effektivt. Det er heller ikke i tråd med den norske modellen. Vi bør heller bruke de samme midlene på flere arbeidsmarkedstiltaksplasser, styrke etter- og videreutdanningen, heve kompetansen til unge, og styrke Navs kapasitet til å drive tett og effektiv oppfølging. Staten må støtte de unge i jakten på en jobb, ikke undergrave bærekraften til statsfinansene og deres fremtidige velferdsstat.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Roger Heimli
(sign.)

Roger Bjørnstad
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.